

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XXIV. De Sepulturis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DE CAPELLIS MONACHORVM. TITVLVS XXII.

Omnes Ecclesia posita in diocesi subsunt Episcopo, etiam monasteria, & monachorum capella, nisi defendantur privilegio, vel prescriptione. h. d.

Vsq̄ ad eadem omnes basilicæ a per diversa loca constructe in Episcopi, in cuius territorio posite sunt, potestate consistunt, ut si Ecclesia b, ubi monachi habitant, populi curam habeat, cum per monachum plebs regi non debeat, Capellanus ad consilium monachorum ab Episcopo sit instituendus: ita ut consuetudine, aut quouis statuto contrario non obstant, ex solius Episcopi arbitrio, tam ordinatio ejus, quam depositio, & totius vitæ pendeat conversatio. Nec id mirum videri debet, cum e monasteria ipsa, & monachorum disciplina, si nec privilegio, nec legitima prescriptione doceantur exempta, ad eum pertineant Episcopum, in cuius sunt territorio constituta.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS. TITVLVS XXIII.

Xenodochia, Orphanotrophia, & loca similia Episcopis subsunt, qui providere debent, ne illorum res dissipentur. h. d.

Xenodochia quoque, Orphanotrophia, Brephotrophia, Nofocomia, Gerontocomia, aliaque similia loca, ad Episcoporum d, in quorum sunt diocesi, sollicitudinem pertinent, per eosdemque ad eas utilitates, quibus constituta sunt, ordinanda ac dirigenda erunt: nec postquam hujusmodi loca ad hospitalitatis usum e, & pauperum provisionem, Pontificis ordinatione deputata fuerint, ad profanos usus converti poterunt: cum ea, que ad certum usum largitione fidelium sunt destinata, ad alium, salva sedis Apostolicæ auctoritate, converti non valeant.

Ordinaria loca pia & religiosa possunt reformare auctoritate Apostolica, si opus sit reformatione, h. d.

Quinimo si talium locorum Rectores exempti sint, si tamen illorum cura postposita, bona & jura ipsorum ab usurpatorum manibus vendicare negligant, aut quoquo modo res illorum collabi sinant, poterunt ordinarii auctoritate Apostolica sibi ex Viennensi concilio præstita, loca ipsa salubriter reformare, & occupata, alienata, deperdita, ut in statum pristinum redigantur, procurare: contraditores que quoscunque per censuram Ecclesiasticam & aliis juris remediis compescere, licet nullum per hoc exemptionibus, seu privilegiis, quod ad alia, præjudicium generari debeat.

Xenodochia, & loca similia non possunt in beneficium conferri, nisi cum casibus, h. d.

Eodem cavetur Concilio g, ut nullus ex hujusmodi locis secularibus clericis in beneficium conferatur, etiam si consuetudine id fuerit alias observatum, nisi in illorum fundatione aliter constitutum fuerit, sive per electionem sit de rectore hujusmodi locis providendum: sed quod eorum gubernatio viris providis, ac boni testimonii committatur, quos bona prædicta in alios usus convertere, præsumptio verisimilis non existat.

Administratores hospitalium equiparantur tutoribus, h. d.

VT autem h hi demandatæ sibi curæ diligentius insistant, instar tutorum & curatorum debent juramentum præstare, ac de bonis inventaria conficere: & ordinariis, seu aliis, quibus loca hujusmodi subsunt, vel deputandis ab eis singulis annis de administratione sua

rationem reddere: quod si secus a quoquam fuerit attentatum, provisio, seu ordinatio minime valebit.

Supra dicta non habent locum in hospitalibus militarium ordinum, aut religiosorum, h. d.

Prædicta a verò ad hospitalia militarium ordinum, vel aliorum religiosorum minime extenduntur. Hi enim suorum ordinum institutiones & consuetudines observare cogendi erunt.

Hospitalibus circa sacramentorum exhibitionem servanda est antiqua consuetudo, h. d.

Ed b & si qua sint hospitalia, altaria & cœmeteria ab antiquo habentia, & Presbyteros celebrantes & sacramenta Ecclesiastica pauperibus ministrantes, quo ad exercenda & ministranda spiritualia prædicta, antiquam consuetudinem Viennense concilium observari voluit.

DE SEPVLTVRIS. TITVLVS XXIV.

Cur in Ecclesiis & locis sacris sepultura constituantur.

Tractemus nunc de sepulturis, quæ quidem per fideles, non nisi in sacris & religiosis locis, idè constituantur: quod minus ibi spiritibus vexantur immundis, & quod Sanctorum illorum commendatur patrocinii, quorum nomini Ecclesia, in qua corpora conquiescunt, est consecrata. Accedit e, quod defunctorum proximi ad sacra loca venientes, sepulturamque conspicientes, suorum recordantur, & pro eis piæ preces fundunt: Vnde d mortuorum sepultura, & cœmeteria apud illas Ecclesias, & monasteria ex antiquo disposita esse comperiuntur, in quibus religiosorum conventus sunt constituti, ubi orationes, & missarum solennia, tam pro vivis, quam pro defunctis, frequentius celebrantur.

Vnusquisque habet liberam facultatem sepulturam eligendi, & si quis non eligat, in parochiali Ecclesia, aut majorum sepulchris est sepeliendus, h. d.

Regulariter igitur in parochiali Ecclesia, aut ibi quis sepeliendus erit, ubi majorum e suorum sepulchra constituta reperiuntur: nulli f tamen propterea propriam, si contemptus ablit, negatur eligere sepulturam: quod usque ad eam obtinet g, ut antiqua dimissa, novam possit quis etiam in loco minus religioso sibi deligere: nec propterea poterit hodie electio talis impugnari, licet antiqua jura super hoc diversa esse videantur.

Vxor non tenetur sequi sepulturam viri, si velit aliam eligere, h. d.

Nec h ulla super hoc inter virum & mulierem facienda est distinctio, quasi uxor capitis sui sequi judicium & sepulturam sit compellenda: sed utrique æqualis erit eligendi facultas, cum hujusmodi electio ad eum statum pertineat, quod mulier à lege viri solvitur.

Si uxor sepulturam non eligat, tenetur sequi sepulturam ultimi viri, si plures habuerit, h. d.

St tamen ipsa sibi sepulturam non eligat, & plures foret viros habuerit i, cum viro ultimo, cujus domicilium retinet, tumulanda erit.

Filius familiaris licet non possit aliquid relinquere pro anima, si careat castrensibus pecuniis, vel quasi, tamen potest sibi eligere sepulturam, nisi sit impubes: quo casu poterit pater sepelire illum, ubi voluerit, nisi sit consuetudo in contrarium, h. d.

De hio familiaris, an sibi sepulturam eligere valeat, dubitari poterit, & multum interest, an ejus ætas intra pubertatis annos contineatur, an verò pubertatem excesserit: primo enim casu sepulturam eligere non poterit: permittendum k tamen erit patri, si id loci con-

a Can. omnes basilicæ. 16. q. 7. b C. 2. extr. eod. tit. & cap. 1. eod. tit. in 6. c Ca. pen. extr. de relig. domi. & ca. 2. eod. titul. d Ca. de Xenodochiis. extr. eod. tit. e Ca. 2. ad hac. extr. eodem. f Cl. 3. in prim. eod. tit. g Clem. 2. §. ut autem. eod. tit. h D. Clem. 2. §. 1. vers. illi etiam. eo. tit.

a Clem. 2. §. permitt. eod. tit. b Cl. 2. §. si. eod. tit. c Ca. clem. gravia. 13. q. 2. d C. fraternitatem. in prim. extr. eod. tit. e Canon. 1. & c. fraternitatem. extr. eod. tit. f c. in nostra. extr. eo. tit. g Ca. §. 1. eod. tit. in 6. h C. de uxore verò. ext. eo. tit. i C. in quib. §. 1. eo. tit. in 6. k C. de uxore. §. si. extr. eod. tit.

Inverto patitur, ubicunq; voluerit, illum sepelire: quod si consuetudo id non habeat a, cum suis majoribus, vel in parochiali Ecclesia tumulandus erit. Secundo vero casu, cum pubertatem attingit, libere absq; patris assensu sibi sepulturam eligere poterit, quanquam pro anima sua prater patris assensum aliquid iudicare non possit, nisi b castrense, vel quasi castrense peculium habuerit.

Religiosi non possunt sibi sepulturam eligere. h. d.
Impuberi similes religiosi habentur: hi enim, cum propria voluntatis libertatem e non habeant, eligere sibi sepulturam nequeunt, sed apud propria monasteria tumulandi sunt: nisi adeo forte sint temoti, quod ad ea, cum moriuntur commode exportari nequeunt.

Non potest quis etiam iurejurando a se ipso abdicare liberam eligendo sepultura potestatem. h. d.

Alias autem sepultura usq; adeo libera esse debet electio, ut Bonifaciana d constitutione cautum sit, ne qui ad vovendum, jurandum, vel fide interposita, vel alias promittendum aliquos inducant, ut apud eorum Ecclesias sepulturam eligant, vel jam electam ulterius non imitent, & secus factum omnino infringit.

Mortuus ruri, qui sepulturam non elegit, si sine periculo possit exportari, vel in parochiali Ecclesia, vel in majorum sepultura debet sepeliri. h. d.

Illud e tamen in dubium venire potest, si quem, dum lanami, vel agri colendi causa rusticatur, ruri inopino forsitan interit, nec electa sepultura contingat occumbere, an in Ecclesia ruri constituta, an potius in alia sepeliri debeat? & responsum est, si absque periculo defunctus inde valeat exportari, non in Ecclesia ruri polita, sed in sua parochiali, vel in qua majorum ipsius ab antiquo sepultura extitit, sepeliendum fore.

Quibus non communicamus vivos, nec mortuis communicamus. hoc dicit.

Non tamen omnes, qui fatis functi fuerint, Ecclesiastica tradendi sunt sepultura: quibus f enim non communicamus vivos, nec defunctis communicare debemus. Unde carebunt Ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab Ecclesiastica unitate praecisi. Igitur nec Paganus, nec Iudeus, nec haereticus, nec qui uluras exercuit, nec qui sibi mortem consciverunt, aut qui per tonis Ecclesiasticis violentas manus iniecerunt, nec homicidae, nec incendiarii, aut Ecclesiarum violatores, nec incestuosi, nec blasphemii, nec ullus qui pro manifestis condemnatus est excessibus, Ecclesiastica sepultura tradi poterit.

Tumulati contra canones, sunt exhumandi si illorum corpora possint discerni a corporibus fidelium. h. d.

Etsi contigerit aliquando horum corpora in ecc: etario Ecclesiastico tumulari g, si ab aliorum corporibus discerni poterunt, exhumari debent, & ab Ecclesiastica sepultura procul jactari. Quod si discerni non poterunt, cum excommunicatorum ossibus corpora fidelium extumulanda non erunt, cum licet non ob sit iustus sepultura nulla, vel vilis, celebris tamen vel speciosa non prosit improbis.

Qui contemptis clavibus non humandos in locis sacris inhumaverit, excommunicationem incurrit, a qua non est absolvendus, ante quam arbitrio Episcopi satisfecerit. h. d.

Si quis autem h contemptis Ecclesiae clavibus hujusmodi personas, aut interdicti tempore quoslibet, in Ecclesis vel coemeteriis sepelire ausus fuerit, ipso facto, excommunicationis sententiam incurrit: a qua, nisi prius d arbitrium dicecesani Episcopi eis, quibus injuria arrogata fuerit, satisfactionem competentem exhibuerit, absolvi non poterit, nec ullum circa praemissa contrafacientibus privilegium suffragabitur.

a Ca. pen. ex. tit. in 6. b D. e. pen. in fi. in 6. c C. fi. cod. tit. in 6. d C. in prin. ex. tit. in 6. e C. si quis in prin. cod. tit. in 6. f C. sacri. in prin. extr. ex. tit. g C. sacri. est. extr. cod. tit. in 6. h Clem. 2. cod. tit.

Reconciliati, licet aliquo Ecclesiastica sepultura non qua tradenda post reconciliationem tradi poterint. h. d.

Sed haec de illis intelligenda sunt, qui impoenitentia decesserint, nec in articulo saltem mortis Ecclesiasticam conciliati fuerint. Nam a si, cum forsitan in extremis agerent, legitime absolvi fuerint, Coemeterium his de alia Ecclesiastica suffragia denegari non debent: haec tamen & propinqua, ad quos ipsorum bona pertinerint, ut pro eodem satisfaciunt, si casus exigat, Ecclesiastica sunt censura compellendi.

Cadavera punitorum penitentium sunt tradenda sepultura Ecclesiastica. h. d.

Ex his apparet, eorum cadavera, qui post confessionem Deo peractam, pro sceleribus suis in patibulis suspenduntur b, ad Ecclesiam esse defendenda, & oblationes pro eis offerendas. Cum enim pro peccatis suis penam extremam solverint, & dignè poenituerint, non iustice Deus his dipium.

Deprehensi in scelere & vulnerati, si confitei ex vulneribus mortui fuerint, stem improviso casu oppressi, non privantur Ecclesiastica sepultura. h. d.

Quin etiam e si, dum in scelere comprehendantur, vulnerati fuerint, & sacerdoti postmodum confitei, ex vulneribus acceptis decesserint, communitio eis morte denegabitur: quanquam si, dum seipos defendunt, interfecti fuerint, aliud sit statuendum. Is autem, quem casus improvisus opprimit d, si nihil aliud oblatum Ecclesiastica sepultura non recebitur.

Tro sepultura non possunt clerici aliqui exigere, nec consuetudine contrarium valet, possunt tamen sponte oblationes accipere. h. d.

Illud etiam atque etiam admonendi sumus, sacris Canonibus penitus interdicti e, ne quis terram pro pulchro vendere, aut pro hominibus sepeliendis quocumque modo munera f exigere audeat, nisi forte sepeliens Ecclesiae in cuius atrio g sepelitur, aliqui viuentium iussit, aut post mortem ipsius parentes, proximi, vel haeredes pro luminaribus, vel elemosina aliquid oblatum dare voluerint: quo casu sponte oblatum licite accipi poterit: peti b vero, vel aliqui exigi, est omnino reprobatum, ne aut venalis dicatur Ecclesia, aut clerici hominum interitu gaudere videantur, si ex illorum cadaveribus studeant habere compendium, nec oblatione cuiusquam consuetudinis, nisi pia & laudabilis fuerit, creaturam quis exulare poterit.

DE CANONICA PORTIONE
TITVLVS III

Quid sit Canonica portio, & quid sit dignitas parochialis & Episcopalis, & quod parochialis debeat iurare de relictis factis Ecclesiae, in qua quis posthabita propria Ecclesia eligi sepeliri. h. d.

Canonica portio est, quae de relictis, & proventibus Ecclesiis obuentibus detur ahitur, & prelati debetur. Est autem duplex, Parochialis & Episcopalis. Parochialis est, quae Parochiali Ecclesiae, vel ipsius Curato, & Rectori debetur. Sciendum est etiam, si quis in alia Ecclesia, quam in ea, in qua divina audit officia, & Ecclesiastica sacramenta percipit, sepulturam sibi elegerit (quod quibus casibus fieri possit proximè exposuimus) ne parochialium Ecclesiarum Rectors, quibus cura incumbit animarum, debitis fructibus subuidis, onstruunt esse, ut Curatus de his rebus, quas defunctus pro anima sua in ultima dispositione reliquit Ecclesiae, in qua sepeliri elegerit, quare tam

a C. fin. ext. cod. tit. b Canon. questum est. 13. q. 1. c Ca. si quis, Clem. pen. 13. q. 2. d C. ex parte parentum, extr. cod. tit. e C. pen. extr. cod. f Can. questum est. 4. unde. 13. q. 2. g Can. praecipiendo. d. 13. q. 2. h d. can. questum est. 1. per. i. Canon. per. & seg. ext. de sepul.

partim